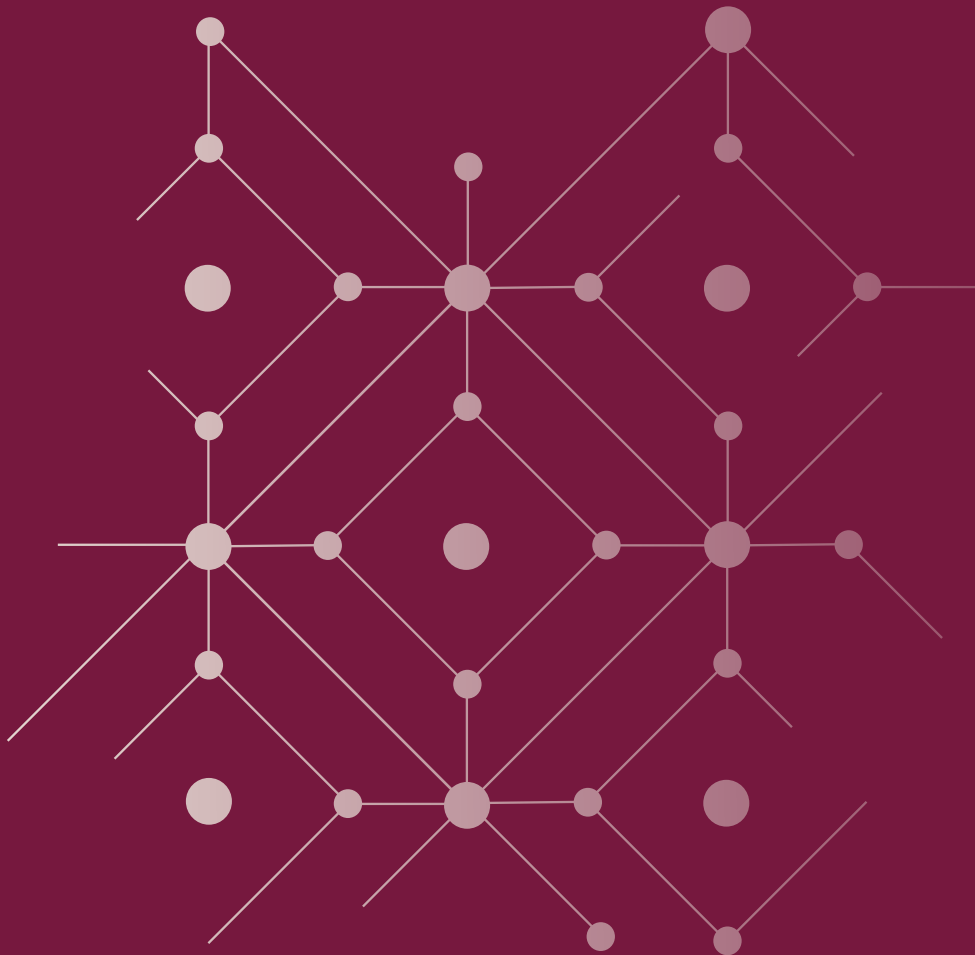

EN STYRKET KULTURSKOLE

OM KULTURSKOLENS FORANKRING,
ROLLE OG AMBISJONER
OG
KOMPETANSE

RAPPORT FRA FAGSEMINAR 10.12.2019
OSLO • KRISTIANSAND • STAVANGER
BERGEN • TRONDHEIM • TROMSØ

Denne rapporten presenterer fagseminaret som ble organisert av Norsk kulturskoleråd, Kunnskapsdepartementet og KS i Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø 10.12.2019, og samler innspillene som ble levert inn gjennom prosessarbeidet.

Rapporten er skrevet av Anders Rønningen, og publisert digitalt av Norsk kulturskoleråd i 2020.

Rapporten kan lastes ned på kulturskoleradet.no:
kulturskoleradet.no/vi-tilbyr/publikasjoner

Layout og design: www.daffydesign.no

INNHOLD:

INNLEDNING SIDE: 4 01	UTSENDTE TEKSTER SIDE: 6 02
INNSPILL FRA PROSESSEN SIDE: 12 03	TILLEGG SIDE: 25 04

01

KAPITTEL 1

INNLEDNING:

KS, Norsk kulturskoleråd og Kunnskapsdepartementet arrangerte nasjonalt fagseminar i Nationaltheatret konferansesenter (KS-huset) i Oslo, med parallelle samlinger i Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø den 10. desember kl. 09.30–12.00 (14.00).

Utgangspunktet var rapporten [Kultur + skole = sant: Kunnskapsgrunnlag om den kommunale kulturskolen i Norge](#). Dette kunnskapsgrunnlaget ble bestilt av kunnskapsdepartementet til det pågående arbeidet med stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur, der kulturskolen er et viktig tema.

Fagseminaret, den 10.12.2019, hadde følgende formål:

- å gi kulturskolefeltet hjelp til å forholde seg til kunnskapsgrunnlaget, respondere på dette samt drøfte sentrale forhold med utgangspunkt i dette regionalt og lokalt.
- å drøfte viktige spørsmål for å gi innspill til regjeringen til arbeidet med fremtidens kulturskole i meldingen om barne- og ungdomskultur.

Det var særlig to hovedpunkt arrangørene ønsket drøftet:

- Kulturskolens rolle og oppgaver i det kommunale tjenestetilbudet.
- Kompetanse i kulturskolen.

Det ble forberedt et prosessdokument som ble sendt til alle påmeldte på forhånd, hvor deler av kunnskapsgrunnlaget fra Telemarkforskning og NTNU ble løftet fram som forberedelse til refleksjonen og meningsutvekslingen som skulle foregå i fagseminaret. Dette dokumentet er gjengitt i sin helhet i denne rapporten (kapittel 2), og det gir grunnlag for å forstå bakgrunnen for fagseminaret og premissene for prosessen og de innspillene som her er sammenfattet.

Fagseminaret ble organisert med én større samling i Oslo med parallelle regionale samlinger. Ledelse av fagseminaret, samt to hovedinnlegg ble streamet fra Oslo. Et tredje innlegg ble streamet til alle lokasjoner fra Stockholm. Det var prosessledere fra Norsk kulturskoleråd til stede på alle lokasjoner.

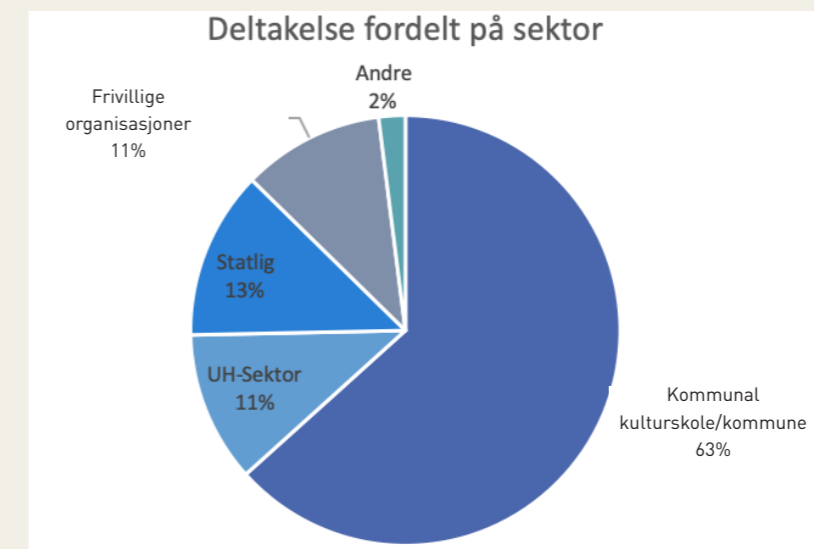
Det ble gitt mulighet for simultane tilbakemeldinger via en padlet-løsning som ble administrert fra Oslo. Disse innspillene finnes som vedlegg til denne rapporten.

Etter et hovedinnlegg fra Telemarkforskning om deres rapport, og deretter to forberedte kommentarer fra utdanningssektoren og kommunalsektoren ble det lagt til rette for diskusjon og innspill.

Alle innspillene fra prosessene både i Oslo og i regionene ble samlet og utgjør hoveddelen av denne rapporten. (For videre informasjon om programmet og prosessen, se «program» (vedlegg 1), «refleksjonsdokumentet» (kapittel 2), samt avsnittet om «metode» under kapittel 3.).

Det var viktig for arrangørene av fagseminaret at det skulle være en god representasjon både geografisk og i forhold til sektor. Dette var viktig for at alle relevante aktører for kulturskolen kunne uttale seg, og at bredden i tilbakemeldingene ble stor. Fagseminaret totalt hadde 150 deltagere, hvorav 84 var i Oslo. Den sektorielle representasjonen fordelte seg slik:

1. Representanter fra det kommunale kulturskolefeltet (kulturskolerektorer, skoleeiere, (noen få) kulturskolepedagoger, Norsk kulturskoleråd) tilsammen 95 personer.
2. Representanter fra universitets- og høyskolefeltet (UH-sektor) (forskere, akademikere og ansatte innen kunstfaglige utdanninger) tilsammen 17 personer.
3. Representanter fra relevante frivillige organisasjoner (Norges Musikkorps Forbund og regionale musikkråd som de to største), tilsammen 16 personer.
4. Representanter fra relevante statlige aktører (Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Kulturdepartementet og Kulturtanken) tilsammen 19 personer.
5. Andre – 3 personer.

02

KAPITTEL 2

UTSENDTE TEKSTER

Følgende dokument ble utarbeidet av arrangørene i samarbeid og er bakgrunn for den prosessen som foregikk på fagseminaret:

KUNNSKAPSGRUNNLAGET OM KULTURSKOLEN

Til refleksjon og forberedelse

Regjeringen arbeider med en barne- og ungdomskulturmelding, hvor kulturskolen er et viktig tema. Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet samarbeider om meldingen, som etter planen legges frem høsten 2020.

Telemarksforskning og NTNU leverte i september 2019 [rapporten Kultur + skole = sant: Kunnskapsgrunnlag om kulturskolen i Norge](#) til Utdanningsdirektoratet som bestilte rapporten på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Dette er en omfangsrik forskingsrapport som bør benyttes av kulturskolefeltet selv – som oppspill for å drøfte sentrale element ved hva kulturskolen skal være i fremtiden.

Med utgangspunkt i funn og innhold i dette materialet har Kunnskapsdepartementet, Norsk kulturskoleråd og KS (Kommunesektorens organisasjon) en dialog rundt tiltak som kan styrke kommunene i deres arbeid. Konferansen er et ledd i dette arbeidet.

KS, Norsk kulturskoleråd og Kunnskapsdepartementet arrangerer et fagseminar i Nationaltheatret konferansesenter (KS-huset) i Oslo, tirsdag 10. desember (kl. 9.30-12.00). Utgangspunktet er kunnskapsgrunnlaget om kulturskolen som skal brukes i arbeidet med stortingsmeldingen. Det vil også samtidig bli arrangert fem regionale møter, knyttet opp mot fagseminaret i Oslo.

Formål

Et viktig formål med fagseminaret er å gi kulturskolefeltet hjelp til å forholde seg til kunnskapsgrunnlaget, respondere på dette samt drøfte sentrale forhold med utgangspunkt i dette regionalt og lokalt.

Et annet formål med fagseminaret er å få drøftet viktige spørsmål for å få innspill til arbeidet med fremtidens kulturskole i meldingen om barne- og ungdomskultur.

Målgrupper for fagseminaret: Det kommunale kulturskolefeltet – ved kulturskoleledere og -eiere samt politikere og kulturskolenes lokale samarbeidspartner, også innen UH-sektoren. Arrangøren ønsker også å nå nasjonale beslutningstakere og samarbeidspartnere på nasjonalt nivå. Kulturskoleansattes organisasjoner er også en målgruppe seminaret ønsker å nå.

Tematikk og program

Telemarksforskning vil presentere sentrale element fra forskingsprosjektet og -rapporten. Det er særlig to hovedpunkt vi ønsker å drøfte, og det vil være flere innlegg som innleder til dette:

- a) Kulturskolens rolle og oppgaver i det kommunale tjenestetilbudet
- b) Kompetanse i kulturskolen

Refleksjons- og forberedelsesoppgaver

Se også «de store dilemmaene» i kulturskole-Norge sist i dette dokumentet.

Forankring, ambisjoner og rolle

Noe som påpekes klart i kunnskapsgrunnlaget, er utfordringer og utydelighet knyttet til kulturskolens rolle, forankring politisk og i kommunalt planverk samt ambisjoner og forventninger fra nasjonale og lokale myndigheter.

Sitat fra kunnskapsgrunnlaget:

Side 184: *Kulturskolen har ofte et godt renommé lokalt og mange lokalpolitikere uttrykker både stolthet over, og engasjement for, kulturskolen. Imidlertid er dette engasjementet mange steder relativt overflatisk. Dette bunner dels i at få lokalpolitikere har interesse for kulturpolitikk, dels i manglende planverk og dermed oppmerksomhet i politiske organer.*

Styringen av kulturskolen lokalt er preget av mangelfulle politiske planer og planprosesser. Særlig mangler planene og planprosessene systematikk, målbare mål på kort og lang sikt samt politisk og administrativ forankring. Styringen er dessuten preget av mangelfull oppfølging og evaluering.

Få lokalpolitiske føringer gir på den ene siden stor grad av frihet til kulturskolen. Dette er en frihet mange setter pris på. Samtidig uttrykker mange ledere og lærere i kulturskolen at de ønsker seg tydeligere styringssignaler fra overordnet nivå. De ønsker ikke å detaljstyres, men kan godt tenke seg klarere krav og visjoner om prinsipielle forhold (f.eks. måltall for elever, samarbeid, satsingsområder osv.), og overordnet retning ...

Side 188: *Å finne balansen mellom styring og autonomi, som i praksis innebærer at det lokale handlingsrommet bør være stort nok til at kulturskolene skal kunne tilpasse seg sine omgivelser, er en forutsetning for kulturskolenes levedyktighet. Potensialet i å ta grep om det uutnyttede rommet for styring av kulturskolen er stort. På departementalt plan handler det om å ta et klarere eierskap i kulturskolen, inkludert utdanning til og forskning om kulturskolen. For det første kan dette skje ved at departementet og underliggende direktorat gir tydeligere føringer for kommunens ansvar for å arbeide strategisk og målrettet med skoleslaget. For det andre at kommunene, i langt større grad enn i dag, blir pålagt å utøve aktiv styring gjennom langsiktige, forpliktende og målbare politisk forankrede planer.*

Til refleksjon

Mange av utfordringene og mulighetene i vårt felles arbeid (på alle nivåer) med kulturskoleutvikling og helhetlig tjenestelandskap i kommunene, vil kunne få mer fokus og bidra til «enda bedre løsninger» om vi ser ulike forvaltningsnivåer og interessenter i et tydeligere samspill.

Men – vi må starte med oss selv!

Hva kan dere gjøre der du har din rolle og ditt oppdrag knyttet til dette feltet?

Hva kan gjøres for å bidra til

- en tydeliggjøring av den kommunale kulturskolens potensial som del av lokal samfunnsutvikling, og kommunens helhetlige oppvekstmiljø samt som aktør i det kommunale tjenestetilbudet.
- en kulturskole som får sin rolle og forventninger beskrevet i kommunens planverk.

Hva tenker du og de du jobber sammen med (om du involverer dem) må til for at nasjonale styringsdokument skal bidra til lokal, regional og nasjonal utvikling, der punktene ovenfor blir en realitet?

Hva bidrar din rolle og virksomhet med i dette bildet?

Hvordan ser der for dere fremtiden – hvordan står det for eksempel til i 2030?

- Hvilke samfunns mål/samfunnsutfordringer er virksomheten «knagget på»?
- Hvilken rolle har kulturskolen i oppvekstsektoren og i et livsløpsperspektiv?
- Hvilke hovedmål setter kulturskolen for å oppfylle disse?
- Hvordan er kulturskolen forankret og begrunnet?
- Hvilke historier fortelles om kulturskolens rolle og kraft?
- Hvilke metoder, hva slags lederkompetanse og hvilke medvirkningsarenaer benyttes i utviklings- og eierskapsarbeidet?

Kompetanse

Innledning: Rollen kulturskolen skal ha, vil være bestemmende for hva slags kompetanse som trengs. Kunnskapsgrunnlaget drøfter kompetanse i kulturskolen, og viser til forskning som sier at dette ofte vil bestemmes i tråd med det fagsynet som er rådende. Kunnskapsgrunnlaget drøfter også dette fagsynet, særlig i forbindelse med musikkfaget, og konkluderer:

«Litteratur om musikkfaget påpeker at hvordan musikkfaget blir til ulike fag ut fra lærerens fagsyn, og at musikkfaget både i kulturskole og grunnskole kan iscenesettes som et håndverksfag, estetisk fag, trivselsfag, sosialt fag etc. (Dyndahl 2004, Hanken et. al. 1986). Hva slags fag kulturskolelæreren realiserer synes imidlertid å avhenge like mye av uformelle som av formelle føringer i utdanningskulturen og i yrkeskulturen.» (s. 56).

Dersom vi tar denne informasjonen til følge, er det altså uformelle og vilkårlige faktorer hos lærerne som bestemmer hva slags kompetanser som skal etterspørres og dyrkes fram i

kulturskolen. Det er derfor viktig at vi har en kontinuerlig dialog mellom de som bestemmer for kulturskolen (policymakere) både lokalt, regionalt og nasjonalt, kulturskolenes brukere (elever og foreldre), de som forvalter kompetansen i dag (lærerne) og de som skal bygge denne kompetansen for framtidens lærere (universitets- og høyskolesektoren).

Spørsmål 1: Hvem skal bestemme hva kulturskolen trenger av kompetanse?

Kulturskolens unike kompetanse

Sitat kunnskapsgrunnlaget: *«[...] hva er det kulturskolelæreren kan, som ikke andre kan? Å definere den særegne ekspertisen synes svært vanskelig i kulturskolefeltet, med sine ulike programmer, samarbeidskonstellasjoner, oppgaver og kunnskapsområder. Lærerne i skoleslaget kan gjennom kombinerte stillinger være knyttet til instanser som f.eks. kirke, forsvar, helsehus, flyktningmottak, Den kulturelle skolesekken, symfoniorkestre og fylkesmusikerordninger. Vi-et i kulturskolen er ikke ett, men mange, og kulturskole, lærerne og kollegiene er i stadig endring, ut fra hvem de er i samarbeid med, hvem elevene er, hvordan faget forstås og hvor undervisningen foregår.» (s. 58).*

Spørsmål 2: Hvilke kompetanser innehar kulturskolen som ingen andre har?

Kulturskolens kompetansebehov i fremtiden

Sitat kunnskapsgrunnlaget: *«Samtidig som spesialister fortsatt er en sentral del av kulturskolens kjernevirksomhet, er en gjennomgående kommentar i vårt materiale at kulturskolehverdagen har blitt endret, og at dette krever en ny type kompetanse hos kulturskolelærerne – det er et økende behov for lærere med det mange betegner som breddekompetanse. De fleste av rektorene vi har snakket med refererer i denne sammenhengen til rammeplanens visjon om en kulturskole for alle. Kjennskapen til denne er imidlertid ikke like utbredt blant kulturskolelærerne. Som beskrevet foran, varierer det imidlertid hva som menes med breddekompetanse, og følgelig hva slags kompetanse som etterspørres. Noen viser til at stadig mer undervisning gis i større grupper eller klasseromssituasjoner. Da etterspørres generell pedagogisk kompetanse i gruppeundervisning og klasseledelse. Andre etterlyser kompetanse i arbeid med andre målgrupper enn kulturskolen tradisjonelt har forholdt seg til, som småbarn, eldre, innvandrere eller flyktninger. Det er også flere eksempler på bruk av breddebegrepet i forbindelse med behov for spesialistkompetanse innenfor musikkterapi, psykiatri og rusproblematikk.» (s. 133)*

Se også om rektorenes formelle kompetanse på s. 75 og mer inngående analyse av realkompetanse i 5.7 (s. 142 ff).

- Kulturskolelærernes kompetanse varierer. Særlig gjelder dette den formelle kompetansen. Kompetansen er generelt høy, men store kommuner har høyere andel sysselsatte med kunstfaglig utdanningsbakgrunn enn mellomstore og små kommuner.
- Ifølge de fleste kulturskolerektorene (80%) er de ansattes kompetanse godt tilpasset behovet i kulturskolene. Halvparten av de spurte mener tilgangen på kompetanse er god, men det ses på som krevende å finne en god balanse mellom lærere med spesialist- og generalistkompetanse. (s. 182)

Spørsmål 3: Hvilke kompetanser trengs det mer av, slik at kulturskolen kan ha den rollen som vi har definert i foregående spørsmål (om rolleforståelse)?

Drøft gjerne kompetanse for lærere, men husk også kompetanse for rektor og skoleeier.

Samarbeid om kompetansetilfang

Sitat kunnskapsgrunnlaget: «I utdanningsfeltet har kulturskolen blitt en stadig mer vesentlig målgruppe for ulike kunstfaglige utdanninger, og for utdanninger innen ledelse og skoleutvikling. Dette kan vi se gjennom emnebeskrivelser og studieprogram i høyere utdanning. Det finnes ikke en egen profesjonsutdanning for kulturskole, slik dette finnes for blant annet barnehage (BLU) og grunnskole (GLU). Profesjonsutdanning og profesjonsfag ses som sentralt for å kvalifisere til spesifikke yrker, og er gjerne kjernepunktet der spenninger om yrke og utdanning kommer til uttrykk (Karseth 2012).

Profesjonsutdanning for kulturskole er diskutert, men det synes å være konsensus om å beholde mangfoldet blant lærerne og lederne, og en motvilje mot å strømlinjeforme feltet gjennom en spesifikk profesjonsutdanning. Ut fra lærernes og skoleslagets komplekse mandat og mange-fasetterte oppgaver synes det også svært vanskelig å utforme en slik utdanning, og si hvem som skulle ivareta den. I stedet synes bredde- kjerne- og fordypningsprogrammet å forutsette ulike utdanninger for lærerne, og det synes derfor naturlig å videreutvikle og videreføre utdannings-samarbeid med både barnehagelærerutdanning, grunnskolelærerutdanning og høyere musikk-faglig, dansefaglig, drama/teaterfaglig, visuell kunstfaglig og sirkusfaglig utdanning. Lærerne i kulturskolen skal ut fra rammeplanen og offentlige dokumenter tilsammen kunne undervise på en differensiert måte i flere fag og i mange sammenhenger, delta i pedagogisk samarbeid, læreplan-arbeid, og være en ressurs for kulturlivet for øvrig. Det er imidlertid ikke sikkert en og samme lærer skal gjøre alt dette, noe som overlater viktige beslutninger til skoleeier og skoleleder.» (s. 57)

Spørsmål 4: Hvordan kan vi sikre et godt samarbeid om ønsket kompetanse i fremtiden mellom UH-sektor og kulturskole? Hva skal til for at en i større grad kan benytte kompetansen i kulturskolen inn i barnehage, skole og SFO?

Se også omtale av kompetanse i kulturskolen og samarbeid med barnehagen, skolen og SFO i strategien [Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning](#)

De «store dilemmaene» som rapporten holder fram på side 189, er også praktiske som bakgrunn for en drøfting av kulturskolens rolle, og har også relevans for diskusjonen om kompetanse:

• Mellom pedagogikkfelt, kunstfelt og fritid	• Mellom tradisjon og innovasjon
• Mellom oppvekstetat og kulturkontor	• Mellom ønsket om flere elever og ønsket om å kunne følge opp hver enkelt elev
• Mellom kunstutdanning og ressurscenter	• Mellom by og land, rike og fattige kommuner, god tilgang på lærere og elever og dårligere tilgang på disse
• Mellom (statisk) tilbud og (dynamisk) etterspørsel	• Mellom sentralisert og desentralisert organisering
• Mellom paternalisme, marked og myndiggjøring	• Mellom statlig styring og lokal autonomi
• Mellom fordypning (talent) og bredde	• Mellom økt rekruttering og individuell oppfølging
• Mellom brukerbetaling og kommunal/offentlig støtte	• Mellom å være ekskluderende og inkluderende

03

KAPITTEL 3

INNSPILL

Dette kapittelet inneholder alle innspillene som ble samlet på alle bord i Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Innspillene bør tolkes ut fra de føringene som ble gitt i invitasjonen, programmet og ikke minst refleksjonsdokumentet som er gjengitt i det forrige kapittelet. Innspillene representerer ikke meningene til arrangørene av seminaret, men gir verktøy til å arbeide videre med utviklingen av feltet.

KORT OM METODE OG FORM

På bakgrunn av kunnskapsgrunnlaget, refleksjonsdokumentet, samt foredraget og innleggene på fagseminaret ble det organisert en prosess der alle seminardeltagerne reflekterte over og drøftet den på forhånd gitte tematikken. Hvert bord fokuserte ett av de to temaene (forankring, abisjon og rolle eller kompetanse). Innspillene ble skrevet ned på hvert bord og levert/sendt inn til en koordinator på hvert sted, som sendte dette til rapportforfatteren, som så har samlet, kategorisert og bearbeidet dem.

Alle tilbakemeldingene utgjorde 30 sider med dels stikkord og dels hele setninger som respons på prosessoppgavene. Dette ble systematisert og kodet, og ordnet inn under temaer som utpekte seg i stoffet. De endelige overskriftene og den organiseringen som er valgt er farget av spørsmålene og oppgavene i prosessdokumentet, men følger ikke dette slavisk. Det som i det herværende dokumentet finnes under hver overskrift er heller ikke uttømmende for dette temaet: Det kan være helt selvsagte ting som for helhetens skyld burde vært skrevet, men som ikke har kommet inn som konkrete innspill, og som derfor ikke er nevnt under overskriftene.

Det var stor grad av homogenitet i tilbakemeldingene. Noen få innspill er dels motstridende. Der dette er tilfellet, er alle tatt med. Forfatteren har bestrebet seg på å få med alle tilbakemeldingene som er relevante i forhold til tematikken, og alle trinn i bearbeidelsen av råmaterialet er dokumentert. Det har i materialet ikke vært mulig å se hvilken sektor som innspillene kom fra, da dette ikke var markert i notatene som ble innsendt til rapportforfatter, og det er følgelig ikke identifiserbart i dette sammendraget. Det følgende kapittelet må uansett forstås som utsagn som reflekterer deltagerens meninger, som ikke nødvendigvis er representative for sine institusjoner og felt.

Meningsinnholdet i innspillene er beholdt, men språket er lettere bearbeidet, skrevet ut til hele setninger, og satt inn i sammenheng for økt lesbarhet og forståelse. Formen er nødvendigvis noe slagordspreget, fordi det meste er rene sitater eller lett bearbejdede sitater. Der det er nødvendig for forståelsen er det skrevet inn forklarende tekst fra rapportforfatteren som kan hjelpe til med tolkningen. (Eksempel: «De fleste innspillene viser at...».)

MERK: FORMÅLET MED DETTE SAMMENDRAGET ER IKKE Å VEKTE TILTAK OG MENINGER OPP MOT HVERANDRE, ELLER Å LEVERE ET HELHETLIG FORSLAG TIL POLICYUTVIKLING AV KULTURSKOLEN, MEN SNARERE Å – PÅ BAKGRUNN AV PROSESSEN UNDER FAGSEMINARET – VISE TOTALITETEN I DE INNSPILL SOM KOM. DET VIL VÆRE NATURLIG FOR ENKELTE AKTØRER OG ORGANISASJONER Å UTARBEIDE SINE EGNE ANBEFALINGER OG FORSLAG PÅ BAKGRUNN AV DETTE MATERIALET.

FOKUS 1: FORANKRING, AMBISJON OG ROLLE

SAMMENDRAG/INNLEDNING: Innspillene fra bordene som hadde dette som fokus er samstemte i sin etterlysning av bedre forankring og tydeligere styringssignaler både kommunalt og nasjonalt. Samtidig er det store forskjeller i kommunene, så det er en frykt for at for sterke nasjonale føringer fører til at kulturskolene tvinges bort fra etablerte løsninger som allerede fungerer godt i den kontekst de er.

Det ble nevnt at det er viktig å velge hvilke dilemmaer man tar tak i, og at ingen kan løse alle dilemmaene kunnskapsgrunnlaget skisserer. Det kan også være en positiv egenskap å ha mangfold i mål og rolleforståelse. Det finnes likevel «lavhengende frukter»: enkle tiltak med stor prinsipiell og førende betydning.

Det bes om et tydeligere nasjonalt rammeverk for kulturskolen. Det er et ønske om/forslag om en nasjonal styring som pålegger kommunene til å inntenke kulturskolen i sin overordnede samfunnsplan, og et krav fra staten til kommunene at det skal være kontinuerlig planarbeid der kulturskolen forankres og helhetlig samtenkes i kommunens planverk. Mange mener at en stortingsmelding bør pålegge kommunene at kulturskolen skal være en del av kommunens planverk. Der det er mangel på gode lokale planer, bør det settes et minstekrav.

Noen har også spilt inn at det bør satses på det regionale nivået. Dette særlig innen talent/for-dypningsarbeidet, men her foreslås også koordinerings- og dialogarbeid mellom kulturskolesektoren, skole, det frivillige og Universitets- og Høgskolesektoren (UH) lagt.

Det er generelt vektlagt at kulturskolen er en skole, og at samarbeidet med grunnskolen bør styrkes. Feltet må også videreutvikles til å omfatte nye brukere. Medvirkning og samarbeid er løftet frem som et uforløst potensial i denne sammenheng.

Potensialet til kunst og kulturarbeid for inkludering og demokratibyggning bør løftes fram. Pris omtales som et hinder for en bredere rekruttering og for at kulturskolen skal være tilgjengelig «for alle».

INNSPILL OM FORANKRING I KOMMUNEN

Kulturskolene må ha tydeligere mandat, men det viktigste må være at kommunen har en overordnet plan for kulturskole. Det er viktig å få kulturskolen inn i alle kommunale prosesser. Kulturskolen må finnes i det øverste kommunale planverket hvor rolle og forventninger er beskrevet for å sikre seg den nødvendige prioriteringen. Det er viktig med politiske planer i kommunen, som ivaretar kulturskolen og legger føringer for kulturskolen som en samarbeidspartner i kommunalplaner innenfor for eksempel utdanning, helse og samfunnsutvikling. Hvis ikke dette skjer så kan det (grunnet liten kunnskap om kulturskolen) bli opprettet nye tiltak som blir konkurrerende i stedet for utfyllende. Uten planarbeid og koordinering i kommunen kan det bli tilfeldig hva som nå satses på fordi det er for liten kunnskap om kulturskolen lokalt. Folkehelse kan for eksempel være en inngang til planarbeid.

Kulturskolerektorene leter etter styringssignal. De må ha en posisjon/plassering i kommunalt utviklingsarbeid og få tydeligere føringer på sin institusjons rolle i det totale kommunale tjenestetilbudet.

Mer kunnskapsgrunnlag og flere modeller for kommunal organisering er ønskelig: Har det en betydning hvilken virksomhet kulturskolene er tilknyttet lokalt? Hva er suksessfaktorene for å lykkes lokalt? Hvor er kulturskolen best organisert? -under oppvekst, eller kultur? Kan man arbeide sektoroverskridende selv om man er organisert i ulike enheter? Hva skal til for at de gode samarbeidene skjer på tvers av sektorer? Skolen og kulturskolen bør kobles sammen på en helt annen - og bedre - måte enn nå.

INNSPILL OM REGIONNIVÅET

Nasjonalt kulturpolitikk, regional og lokal planlegging bør sees i sammenheng, og det er behov for regionale oppgaver for at dette skal bli tydelig. Det regionale nivået er viktig (Er det en mulig sammenheng som kan styrkes mellom kulturskolene og DKS og andre?) Regionene kan for eksempel ta større ansvar for kulturskolene ift utdanning/fordypning, kultur i forhold til DKS/UKM. Den lokale kulturskolen må ses i et regionalt perspektiv. Talent og fordypning kan i større grad ivaretas regionalt – mens bredde må ivaretas kommunalt.

Vi ser et stort behov for et regionalt utviklingssenter for fylkets/regionens kulturskoler som kan bedrive systematisk forsknings- og utviklingsarbeid på det praktiske feltet. Videre hadde det vært fordelaktig med en tydelig avklaring om ansvarsforholdet mellom kommune, fylke og stat. De regionale utviklingssentrene kan f.eks. drives av fylket/regionen.

Det burde være regionale kompetansesentre. Der kan de som kan bidra til å utvikle praksisfeltet vårt regionalt samles.

INNSPILL OM FORANKRING NASJONALT

Fra nasjonalt hold bør det være tydelighet rundt at det er en lovpålagt oppgave. Det kan legges rammer for kulturskolens virksomhet i en forskrift. En forskriftsfesting av normer for innhold og kvalitet i kulturskolen kan bidra til å tydeliggjøre kulturskolens rolle og oppgaver. Faren er at normering av en minstestandard kan bli en ny standard som i realiteten gir reduksjon i tilbudet i en del kulturskoler. Normfesting kan også gi økt byråkratisering framfor å heve kvaliteten. En forskrift er kanskje ikke nok forpliktende?

En forskrift bør pålegge at kulturskolen skal være en del av kommunens planverk.

Rammeplanen bør pålegges i alle kommuner. Den bør kobles tettere opp mot rammeplan for grunnskolen og læringsmålene bør ses i sammenheng! Kulturskoleloven må utvides og tydeliggjøres. Kommunenes ansvar som skoleeier må tydeliggjøres. Nasjonale styringsdokumenter må også si hva kulturskolen ikke skal være. Det er forskjell på en kulturskole med 80 elever og en med 2000. Samtidig må det være mulig å lage et styringsdokument (jfr. Ontariomodellen).

En rammeplan for kulturskolen må komme fra staten.

Det trengs nasjonale retningslinjer som kan gi føringer for det lokale og som gir kulturskolene et tydeligere mandat. Også tydeligere styringsmål som kommunene skal strekke seg etter. Dette er et tveegget sverd: Hvor sterke skal nasjonale føringer være, og hvor fritt skal kommunene stå? Det kan også føre til dårligere tilbud hos de som har et bra tilbud – fordi det ikke er noe krav om at det skal være så bra.

Det er viktig å utrede konsekvenser av hvilket departement kulturskolen skal tilhøre. Det trengs at det avklares på nasjonalt nivå omkring hvor kulturskolen skal være og hvem som tar ansvar nasjonalt. Tilbakemeldingene viser at det eksisterer ulike meninger om det er Kunnskapsdepartementet eller Kulturdepartementet som skal ha ansvar, men det viktigste er at det nasjonale ansvaret må avklares uavhengig hvor det skal ligge. Det må ligge tydelig under ett departement for enklere administrativ forankring og gjennomføring. De fleste tilbakemeldingene er imidlertid helt klare på at kulturskolen skal være en skole og bør tilhøre kunnskapsdepartementet.

Vi ønsker at det skal være nasjonale føringer for hva kulturskolen skal bidra med inn i grunnskolen (jf. PE-strategi). Kulturskolen bør være broen mellom skole og kultur i nasjonale planer, dette for å styrke rollen som lokalt kompetanse- og ressurscenter for kulturlivet og skole. Udir sitt mandat fra KD og fylkesmannens mandat overfor kulturskolene må tydeliggjøres.

GSI er for dårlig og gir et skjevt bilde av kulturskolenes virksomhet og kommunenes ressursbruk. Kulturskolen gjør mye som ikke måles/synliggjøres i GSI, og ønsket om økt kommunalt samarbeid gjør måling vanskelig.

HVEM SKAL BESTEMME KULTURSKOLENS AMBISJONER OG ROLLE?

Dette bør defineres på nasjonalt nivå! Ansatte i kulturskolen representerer et fåtall av samfunnet når det gjelder kunst- og kulturinteresse, og det må ikke formes planer ut fra kun de som er innenfor.

Hvordan få fram alle stemmer? Det er viktig med medvirkning fra brukerne og også de som ikke bruker kulturskolen når dette utvikles. Foreldre/foresatte må inkluderes i fellesskapet. Kulturskolene bør også ha brukerråd/ brukerutvalg som fronter brukernes syn og behov. Elevenes stemme (jfr. BUSK) må bli hørt. Man må også spørre andre miljøer når målene for kulturskolen skal utarbeides.

Det er bedre kvalitetssikring når rollebeskrivelsene kommer fra statlig hold og ikke kulturskolerådet som er en interesseorganisasjon. U-dir bør ta styringsansvar for rolle, midler og forventninger.

KULTURSKOLENS ROLLE OG AMBISJONER

Vi kan leve med å være i spagat! Kanskje er det til og med en styrke?

For å tydeliggjøre kulturskolens rolle i det kommunale tjenestetilbudet og i samfunnsutviklingen som helhet, kan en vurdere om det bør stilles et krav (i lov eller forskrift) om *at alle kommuner skal ha en plan* for sin kulturskole (eventuelt at alle kommuner skal si noe om kulturskolen i sitt planverk). En slik plan bør, i tillegg til å fastsette mål og strategier for (utviklingen av) kulturskolen, vise hvordan kulturskolen inngår i kommunens tjenestetilbud som helhet og utdype hvordan kommunen vil bruke kulturskolen i arbeidet for å nå sine sentrale samfunns mål. Dette kan også bidra til å styrke engasjementet for kulturskolen.

Det må være statlige nasjonale standarder; styringsdokumenter som er *forpliktende* for alle kulturskoleeierne – med krav om å sikre et bredt tilbud og kompetanse i kulturskolen. Samfunnsoppdraget for kulturskolen må tydeliggjøres, og man må redegjøre for hva potensialet til kulturskolen er. Kulturskolen som ressurscenter for kulturlivet må tydeliggjøres.

Det må lages mål på de ikke-kunstneriske målsettinger i kulturskolen, som tar opp i seg forventninger som gjenspeiler ønske om bidrag i lokal samfunnsutvikling og oppvekstmiljø, og som kulturell grunnmur. Kan vi lære fra community-arts, -music – hva kan det tilby for vår rolle?

Det trengs gode modeller og eksempler, og det trengs økt kunnskap om organiseringsmodeller og følgene av dem. Vi bør dyrke ulikheten i kommunene for å ivareta demokratiet i hele landet. En utfordring at skolene i dag er svært ulike. Kunne det lages ulike modeller? Skoletype A, B, C, basert på størrelse, geografi m.m. Vi trenger bedre kunnskapsgrunnlag om flere modeller. Særlig om organisering av fordypningstilbud.

Kulturskolen bør utvikles mer tverrfaglig. Fokus på samarbeid på tvers av fagene kan videreutvikle et helhetlig kulturskoletilbud og være grensesprengende. Det er vanskelig å ivareta bredde og spiss alle steder, og det bør derfor legges til rette for en regional/interkommunal arbeidsdeling.

Kulturskolen må også forankres som kunstutdanning, og ha som mål å ivareta kunstfaglig opplæring og utdanning. Kulturskolen må kunne tilby kunstfaglige prosesser for ulike deler av lokalsamfunnets befolkning for å fremme helhetlig oppvekst, felleskulturell basis, god helse. Kulturskolens sin rolle som innovatør for kunst og kultur i samfunnet er viktig. Hva vil være viktig for morgendagens kunstnere?

Det kan være en utfordring å drive kunst og kulturopplæring, og samtidig i et større perspektiv ha tanke for demokratiskapning og identitetsutvikling.

KULTURSKOLEN I SAMARBEID MED GRUNNSKOLEN OG ANDRE AKTØRER LOKALT

Kan kulturskolen være institusjonen som er bindeleddet (limet) mellom alle i kommunen? (Ressurssenter). Kanskje en bør endre tenkningen fra at hele kulturskolen er et ressurscenter til at kulturskolen er en del av en ressurscentervirksomhet som også omfatter virksomhet hos andre grupper enn kulturskolens egne elever? Dette kan muligens bidra til å hindre at kulturskolen gaper for bredt i sitt opplæringstilbud og havner i «spagat». Kulturskolens rolle vis a vis frivillig musikkiv - hvem sitt ansvarsområde er det? Skal kulturskolen være en ressursbank til hele kulturfeltet, eller kun til avgrensede felt?

Kulturskolen kan ikke dekke de bredere målene alene. Det må være samarbeidsparter: ungdomsklubber, bibliotek m.fl.. Det er viktig at styringsdokumentene sier noe om kulturskolens forhold til det frivillige feltet.

Kulturskolen har en viktig rolle i det frivillige kulturlivet. Kulturskolen og det frivillige utfyller hverandre. Det handler om skole- og kulturliv – det handler om å samhandle! Kulturskolene bør i større grad engasjere seg i ansvaret for opplæring for frivillige lag og organisasjoner (skolekorpene, teater, dans, orkester mm). Kulturskolen bør ha kompetanse tilpasset frivillige organisasjoner (korpsdirigenter).

Vi må (på den ene siden) bort fra prosjektbaserte løsninger – vi trenger varige opplegg og god sammenheng mellom skole og kulturskole. Kulturskolen har (på den andre siden) lang erfaring i å arbeide med prosjekter, både som arena og med lærere, administrasjon, elever mm

Det bør være tverrfaglig team i hver kommune; frivillighet, grunnskole, m.fl., slik at vi får kartlagt alle blindsoner mellom de ulike mandatene og oppgavene vi gjør. Slik spisses kompetansen og vi unngår at både kulturskolen og de andre etatene utvannes.

Kulturskolen sørger for opplæring både mot skole og kulturlivet. Kulturskolen var i startfasen forankret i skolesektoren. I dag er vi delt mellom skole- og kultursektoren. Dette kan være en styrke og en utfordring. Hva er best: Kultur eller skole?

Kulturskolen skal være en skole og bør tilhøre kunnskapsdepartementet. Vi må tenke at kulturskolen er et *annerledes* lovpålagt skoleslag. Fagfornyelsen i skolen er en gavepakke til kulturskolene: Her må flere skoler se sammenhengen. Vi må koble skolen og kulturskolen sammen på en helt annen og bedre måte enn nå. Kunnskapsdepartementet må gi oppdrag om å samarbeide mellom kulturskole og skole.

Bredde og spiss: Kulturskolens kompetanse må absolutt inn i grunnskolene! I tillegg må kulturskolene ta ansvar for utviklingen av fremtidens kunstnere. Her kan vi se til Sverige og deres måte å bygge samarbeid mellom kulturskolefeltet og U/H-sektor. Det må undervises fra kunstfaglig kompetanse og ikke som ett nytt tilskudd av ting lærer må dekke. Kunstkompetanse må være en integrert del av grunnskolen, ikke inne kun på tilfeldige oppdrag. Det er viktig å knytte kulturskolen til utdanningsfeltet for grunnskolen. Det mangler faglærere i praktisk-estetiske fag i skolen. Skole og kulturskole må knyttes tettere sammen. Samarbeidet med grunnskole, SFO, barnehage må styrkes – på den måten når vi ut til flere og styrker det helhetlige tilbudet. Kanskje man må ta et valg om prioriteringer. Det er varierende grad av kompetanse i kunstfagene i grunnskolen pr i dag. Samtidig er læringsmålene slik at de kan oppfylles best med kulturfagene som verktøy/læringsvei. Kulturskolenes kompetanse vil være avgjørende i oppfyllelsen av læringsmålene.

Eksempel Lillestrøm: Skolen samarbeider med kulturskolen på 1. trinn: Da når de alle! Det burde vært et nasjonalt mål/pålegg.

KULTURSKOLEN I ET LIVSLØPSPERSPEKTIV - UT OVER «BARN OG UNGE»

Barn og unge er den viktigste målgruppen for kulturskolen. Samtidig skal kulturskolen kunne gi et tilbud til mennesker gjennom hele livsløpet. Mulighetene er store, og kultur er viktig for mennesker i alle aldre. Det å møte andre - gjøre ting med andre som ikke er arbeidsrelatert - har veldig mange fordeler som folk og samfunn tjener på. Det er naturlig i større grad å trekke inn det frivillige i voksenlivet.

Det finnes et veldig populært tilbud i Tromsø kulturskole med voksenballett. Slikt kan være et utrolig viktig tilbud i livet til voksne og eldre. Politikerne bør skjønne verdien av dette. Å la barn få se at leken ikke slutter når man blir voksen er også positivt.

Kulturskolen er til for folk i alle aldre og skal gi menneskelig utvikling gjennom kunst til så mange innbyggere som mulig. Kulturskolen bør beholde kjernetilbudet, men være tilgjengelig i alle tjenester som omhandler barn og unge, voksne samt eldre. Barn- og unge skal prioriteres og ha fortrinn i ordinær undervisning på ettermiddager og kveldstid (i samarbeid med skole og lokale kunstnere).

Hvorfor er det ikke breddetilbud på dagtid for 60-åringene? Hvorfor er det ikke lyttekurs for publikum? Disse er det flest av. Voksne publikummere kunne fått rikere kunstopplevelser gjennom å kunne mer om håndverket. Dagtid: pensjonister – gir mulighet til større stillinger.

OM DEMOKRATI, MEDBORGERSKAP OG DET Å MOTVIRKE UTENFORSKAP

Kunst og kultur er ytringer i samfunnet og helt vesentlig for demokratiet, og kunst og kulturoplæring er viktige deler av å kunne virke som en demokratisk medborger. Feltet bør ha høye ambisjoner om å skape levende, inkluderende, samfunnsbyggende, demokratiske muligheter for deltagelse i lokalsamfunnet. Kulturskolen skal nå ut til alle. Dette må en være bevisst på når en utvikler kulturskolen. Samfunnsutvikling og integrering er viktig.

Kulturskolen kan bidra med mye i forhold til inkludering og forhindre utenforskap. I et inkluderingsperspektiv er det en utfordring at kulturskolen har lav deltakelse. Kulturskolen må også møte andre samfunnsendringer som at barn og unge velger ikke-organiserte aktiviteter i stedet for organiserte aktiviteter. Kulturskolen må bli mer dynamisk, senke tersklene og drive omdømmebygging - men samtidig så er det viktig å bevare særegenheten og spisskompetansen som er kunstfagopplæring og ferdighetslæring innen kunstfag. Kulturskolen kan utvikle både demokratiperspektivet og kunstperspektiver. Kulturskole er også dannelse.

Egenbetaling kan være en barriere mot deltakelse. Pris ekskluderer mange fra kulturskolen, og økonomi er alltid en utfordring. Kulturskolen bør være gratis og må derfor styrkes økonomisk.

Kulturskolen har et potensiale for å bidra når det gjelder å skape inkluderende lokalsamfunn og motvirke utenforskap. Denne rollen må tydeliggjøres og utvikles. Dette potensialet må realiseres i samarbeid med det frivillige og korpene. Det går an å samarbeide med det frivillige for bedre integrering/inkludering.

Samfunnet har forandret seg mye på få år, kulturskolen må ta dette innover seg. Barn og unge trenger arenaer for å være på og ha det godt sosialt, men med mulighet for læring («open box»-tanken, se forrige rammeplan for kulturskolene).

Kulturskoletimen var et godt verktøy for å nå disse gruppene. Kommunens mottaksskole/ mottaksapparat besitter høy kompetanse og oversikt som kulturskolen trenger, og bør være en del av profesjonsfelleskapet i kommunen (jf. PE-Strategien).

OM HVILKEN ROLLE KULTURSKOLERÅDET BØR HA

Nasjonale myndigheter bør klargjøre hvilken rolle Norsk kulturskoleråd skal ha i den nasjonale politikktutforming og i utviklingen av kulturskolene. Dette kan gjøres ved å gi kulturskolerådet et offisielt mandat. Kulturskolerådet er i dag i utgangspunktet en interesseorganisasjon og en medlemsorganisasjon for kulturskolene. Kulturskolerådet er en demokratisk organisasjon som gjør mye og har tatt ansvar for mye viktig arbeid. For å tydeliggjøre kulturskolens rolle og styrke kulturskolen som aktør i det kommunale tjenestetilbudet, bør kanskje en del av de oppgavene som Norsk kulturskoleråd utfører i dag, i større grad ivaretas av nasjonale myndigheter (les: Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet eller KS.) Arbeidsdelingen må i alle fall gås opp. Kulturskolerådet kan legge til rette for samarbeidsfora mellom relevante aktører.

FOKUS 2: KOMPETANSE

SAMMENDRAG: Behovet for å samordne kommunens kompetanse, utnytte og skape komplementær kompetanse både i kulturskolene og i kommunen, samt viktigheten av dialog og tettere samarbeid mellom UH-sektor og kulturskolesektoren om forskning, utdanning og utvikling går igjen som en viktig punkt fra dette fokusområdet. Lokalt er kulturskolene ulike og trenger derfor ulik tilnærming. De fleste tilbakemeldingene her markerer et kompetansebehov knyttet til gruppeundervisning og pedagogisk kompetanse, samt innovasjon og samarbeid.

Det er bemerket at nasjonale styringsdokumenter bør kreve en helhetlig dialog både på tvers i sektoren men også innenfor kunst/kulturutdanningsfeltet som et helhetlig løp. Før vi snakker om hvilken kompetanse som skal til i fremtidens kulturskole må det bestemmes hvilken rolle den skal fylle, og hvilke ambisjoner den skal ha.

Det må inn i strategiplaner og legges til rette for at kulturskole og UH skal samarbeide om kompetanse i kulturskolen.

Det er viktig at det blir mer forskning på og i kulturskolen, og tette samarbeidslinjer mellom kulturskolefeltet og utdanningssektoren: Etablering av universitetskulturskoler kan være et viktig bidrag.

HVILKET KOMPETANSEBEHOV FINNES I KULTURSKOLENE?

Breddetilbudet er utfordrende for kulturskolelærerne og studentene. Det er lettere å undervise de flinke elevene.

Det trengs mer kompetanse i pedagogikk og spesialpedagogikk. Kulturskolen har behov for lærerkompetanse om ungdommens behov (menneskelig kompetanse) og lærere som kan gruppeundervisning. I både gruppeundervisning og én til én undervisning trengs det hevet kompetanse.

Innovasjon og entreprenørskap må også inn i kulturskoleutdanning, og være tema på flere utdanningstilbud. Denne kompetansen trengs både for å utvikle fremtidens kulturskole og i fremtidens kulturskole.

Det trengs variert dybdekompetanse innad i lærerkollegiet for å sikre gode tilbud for vårt store mangfold av elever. Integrering/inkludering må inn i kulturskoleutdanning. Hvem tar ansvar for kompetanse på integrering/inkludering/mangfold?

Kulturskoledidaktikk (jf. Sverige) som emne kan binde sammen kunstpedagogiske utdanninger på tvers – slik at kulturskolelærerne kan ha noe felles til tross for at de kommer fra svært ulike utdanninger og fagfelt.

Veiledning i praksis: Det er for liten kompetanse innen veiledning i kulturskolene (f eks for studenter som har praksis der som en del av Praktisk-Pedagogisk Utdanning (PPU)): Veiledningsmetodikk.

Det er behov for tilbud om utdanning for kulturskolelærere med realkompetanse (og ikke tilstrekkelig formell kompetanse for kombinerte stillinger).

Det bør være krav til kulturskolelærerutdanning for å arbeide i kulturskolen.

Det må legges inn midler til kompetanseutvikling for kulturskolen, slik det er gjort for grunnskolen.

OM (BRUK AV) KOMPLEMENTÆR KOMPETANSE I KULTURSKOLEN OG KOMMUNEN

Rammeplanen har tre nivåer – det man må finne ut er hvem som skal undervise i bredde, og hvem skal undervise i dybde. Hvilke kompetanseprofiler trengs? Det må være helhetlig kompetanseplanlegging! Flexibilitet: Det er behov for påfyll for å kunne være mer dynamiske og fleksible mellom ulike fagfelt (i kommunen). Det glipper noe i sammenhengen mellom spesialister og generalister. Det er viktig at vi har mange ulike spesialister i kulturskolen. Samtidig må profesjonsfelleskapet styrkes for utviklingen av ny kompetanse. Det bør for eksempel stilles krav til ansettelse av flerspråklige lærere/lærere med andre morsmål.

Det er mye kompetanse i kulturskolen som kan deles innad og masse komplementære ressurser som bør verdsettes høyt.

Korps, frivillige musikkli og kulturskolen kan skape større synergi. Kulturskolene må være fleksible og se potensialer.

KOMPETANSEPLANLEGGING

Kompetanse i kulturskole går også på ledelse – også øverste administrativ ledelse i kommunene. (For eksempel når det gjelder fordeling av midler til kommunene (som IMDI-midler). Kommunenes ledelse må bidra til at tverrfaglighet ivaretas i kommunene. Nasjonale styringsdokumenter kan peke på at kompetanse i kulturskole også er ledelse, og synliggjøre behov for lederkompetanse for å utnytte potensialet i kulturskolen.

De fleste kommuner har en fagstige for pedagoger: Hvordan argumentere for at den ønskede utdanningen er nødvendig. Kommunene bør kartlegge den eksisterende kompetansen og kartlegge de fremtidige behovene for å utdanne til dette. Kulturskolene og kommunene må være profesjonell arbeidsgiver. Trenger man en miljøarbeider fremfor en musikkpedagog til et visst behov for eksempel? En helhetlig kompetanseplanlegging i kommunene må være knyttet til hva det skal leveres på. Kompetanse bidrar i seg selv også til å styrke kulturskolens rolle og definere dens virkefelt.

Forutsigbarhet i arbeidsmarkedet: Det må være samsvar mellom utdanning, utdanningens praksis og praksisfeltet, og det må være plass til de som utdannes. Vi ønsker ikke at de fleste skal havne i små deltidsstillinger. Det bør legges til rette for kombinerte stillinger: Skole og kulturskole, men også mellom kulturskolene. Finnes det andre måter å sette sammen stillinger på? Her trengs modeller og her trengs utprøving og erfaringsdeling på tvers av kommunene.

KOMPETANSE SETT I SAMMENHENG (OG I SAMARBEID MED) GRUNNSKOLE

Det trengs helhetlig samarbeid mellom kulturskole og grunnskole om estetiske fag.

Kompetanseutveksling: kulturskolelærere bør inn i grunnskolen *og omvendt*:

Hva med å innføre en praksisutvekslingsordning?

Hele kommunens behov bør ses under ett når det gjelder praktiske og estetiske fag. Det er høy kunstfaglig kompetanse i kulturskolen og lav i grunnskolen. Kommunene må derfor lage hensiktsmessige kombinerte stillinger, slik man får den riktige kompetansen der den trengs. Kunstfagsspesialiserte søkere til lærerstillinger med kunstfaglig utdanning og PPU taper ofte stillingskonkurransen i skolen(?)

Hvordan skape motivasjon for økt samarbeid mellom kulturskole og grunnskole? Utfordringen er å skape stillinger som lærere vil ha. Hvordan skape hele stillinger? For å finne ut om dette må det være samtaler på tvers mellom kulturskole, lærerhøgskoler og kunsthøgskoler. Da kan man grunnlaget for interesse. Det er et stort potensial i et tettere samarbeid mellom høgskole, grunnutdanningen og kulturskolen.

Erfaringene med å sette kulturskolelærere inn i grunnskolen er blandede fra Tromsø kulturskole. Kulturskolelærere kan i alle fall ikke fylle inn hele tida. Kanskje man kan bruke kulturskolelærere i en slags mentorordning for lærere i grunnskole (i estetiske fag). Dette stiller også krav til grunnskolelæreres kompetanse.

(NOEN) EKSEMPLER PÅ UTDANNINGSTILBUD SOM ALLEREDE FINNES

De relevante PPU'ene (Praktisk Pedagogiske Utdanningene) som finnes: Hvor er de? Vi trenger oversikt og samarbeid!

Etterutdanning kan også bestilles (jf. slik det er gjort i Agder). Kunnskapsgrunnlaget løfter ikke fram etterutdanningstilbudet i Agder ved Universitetet i Agder.

Norges Musikkorps Forbund (NMF), tilbyr digitale opplæringsvideoer på nettsider, musikkorps.no.

Lederutdanning for kulturskolerektorer: Her er det i gang et godt tilbud fra Kulturskolerrådet og Høgskolen i Innlandet (INN), med masteremner i Ledelse av prosesser (LAP).

MER OM UNIVERSITETS OG HØGSKOLESEKTOREN - SAMARBEID MED UH

Det trengs kanskje et skifte av fokus i utdanninga fra utøvende kompetanse til formidlingskompetanse og pedagogisk kompetanse. Institusjonene må utdanne til det behovet som er/kommer!

UH-sektor bør utfordres i kunstfaglig og pedagogisk/didaktisk utdanning også digitalt/deltid for distriktet. Det burde være flere etterutdanningstilbud som kan kombineres med daglig arbeid i kulturskolen (f eks 5 studiepoeng).

UH sektor må kunne tilby en didaktisk/metodisk plattform for alle kunstfag. Integrering/inkludering må inn i kulturskoleutdanning (er del av grunnskolelærerutdanning). UH sektor må bidra til å høyne kompetansen på dette feltet.

Utdanningene må forankres i praksisfeltet. Hvordan utveksler en kunnskap om skoleslagene, og hva utdanner universitetene til? Praksisen er viktig for både studentene og kulturskolelærerne. Det er vanskelig for UH å få nok praksisskoler, praksisavtaler og praksislærere. Her kan det gjøres en innsats for å skape sammenheng.

Musikk i lærerutdanning har forvitret. Det er veldig uholdbart.

Det må forskes mer på kulturskolen. Ph.d.-midler og ekstern støtte må i større grad tilfalle kunnskaps- og kompetansebygging for/i kulturskolefeltet.

PPU- institusjonene kan trekke veksler og invitere inn flere ressurspersoner fra kulturskolefeltet for å beskikke dagens studenter og universitetsutdanningen med oppdatert praksiskunnskap. Det bør være mer valgmuligheter i PPU'en for hvilken retning du vil undervise i.

Kulturskolefeltet må inn i UH sektoren og UH sektoren inn i kulturskolen! Det må være rammer for kontinuerlig dialog og felles plattformer. Det bør etableres felles møteplasser der erfaringer kan utveksles. Vi må snakke mer sammen, kartlegge ønsker, legge til rette for relevant utdanning og videreutdanning for feltet. UH sektor, kulturskole, grunnskole og videregående må samarbeide i større grad - både didaktisk, metodisk, kunstnerisk. Det er viktig å knytte kulturskolen til utdanningsfeltet for grunnskolen.

Det må finnes gode rammer for samarbeid slik at man kan finne ut hva kulturskolen trenger av kompetanse og legge til rette for at den kan skaffes. Dette må styres ovenfra for at det skal skje. Kunnskapsdepartementet må på banen her – de har myndighet til å legge føringer, nasjonale føringer for samarbeid. Målet er profesjonalisering, som må sikres på lik linje som annen kommunal praksis og virksomhet. Bestillingen til PPU-utdanningen må bli tydeligere – vi trenger altså dialog.

Vi ønsker at man har lokale fagseminar mellom kulturskole, grunnskole, utdanning, UKM og kunstfag. Dialog regionalt må også bli bedre.

Universiteter og Høgskolerådet burde ta opp dialoglinjene for å sikre arbeid på tvers. Samarbeid, samarbeid, samarbeid. Høgskolerådet og Norsk kulturskoleråd kan sikre nasjonal informasjonsflyt til kommunene om hvordan jobbe på tvers. Det trengs arbeidsgrupper både regionalt og nasjonalt som møtes jevnlig for å opprettholde kommunikasjon. Det bør være kontakt med utdanningsinstitusjoner for/i alle fag: (kulturskole)fag, administrasjon, pedagogikk, mm.

Vi trenger mer samarbeid om forskningsprosjekter mellom UH og kulturskole. Det må tas strukturelle grep for å skape dialog og gode møteplasser. Kulturskolerådet bør være igangsetter. Universitetskulturskole kan bidra til økt forskningsfokus og nærmere samarbeid.

04

KAPITTEL 4

TILLEGG

INVITASJON:

NORSK KULTURSKOLERÅD

Norsk kulturskoleled
N-7491 Trondheim

+47 73 96 20 00 tel kulturskoleledet.no

Dato 19.11.19

Dokumentnavn Fagseminar med grunnlag i forskningsrapporten «Kultur + skole = sant» - Kunnskapsgrunnlag om kulturskolen i Norge

Fagseminar med grunnlag i forskningsrapporten «Kultur + skole = sant» – Kunnskapsgrunnlag om kulturskolen i Norge

Kunnskapsdepartementet, i samarbeid med Norsk kulturskoleråd og KS, inviterer med dette til fagseminar i Oslo 10. desember 2019, med bakgrunn i den kommende stortingsmeldingen for barne- og ungdomskultur, og spesielt, **forskningsrapporten «Kultur + skole = sant»**, utarbeidet av Telemarksforskning og NTNU. Rapporten er en del av kunnskapsgrunnlaget for den kommende stortingsmeldingen der en styrket kulturskole skal være et sentralt tema.

«Kultur + skole = sant» vil være en vesentlig forskningsrapport for kulturskolefeltet bl.a. som oppspill for å drøfte sentrale element knyttet til hva kulturskolen skal være i fremtiden. KS er kommunesektorens organisasjon og utviklingspartner, og en viktig medspiller i dette arbeidet.

Fagseminarets formål
Et viktig formål med fagseminaret er å gi kulturskolefeltet hjelp til å forholde seg til kunnskapsgrunnlaget, respondere på dette samt drøfte sentrale forhold med utgangspunkt i dette regionalt og lokalt.

Et annet formål med fagseminaret er å drøfte viktige spørsmål for å gi innspill til regjeringen i forhold til arbeidet med fremtidens kulturskole i meldingen om barne- og ungdomskultur. Det er særlig to hovedpunkt arrangørene ønsker å drøfte, og som flere innlegg vil innlede til:

- Kulturskolens rolle og oppgaver i det kommunale tjenestetilbudet
- Kompetanse i kulturskolen

Målgrupper

- Det kommunale kulturskolefeltet – ved kulturskoleledere og -eiere samt politikere
- Kulturskolenes lokale samarbeidspartner – også innen UH-sektoren
- Kulturskoleansattes organisasjoner
- Beslutningstakere og samarbeidspartnere på nasjonalt nivå

Gjennomføring
Seminarer arrangeres og ledes fra Oslo, og strømmes på regjeringens plattform til alle som vil se og høre. Videre organiseres det fem regionale samlinger, der en kan følge det som presenteres i Oslo og der prosessveiledere vil lede dialogene og samle innspill. Det blir slike samlinger i Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Kristiansand.

Påmelding til både fagseminaret i Oslo og de parallelle, regionale fagseminarene gjør du her: bestilling.kulturskoleradet.no/fagseminar/.

I etterkant av arrangementet blir det mulig å levere innspill og tilbakemeldinger. Disse vil være viktige i prosessen videre med stortingsmeldingen samt i medlemsdialogen fra Norsk kulturskoleråd.

Med hilsen

Nils R. Sandal
Styreleder, Norsk kulturskoleråd

Morten Christiansen
Direktør, Norsk kulturskoleråd

PROGRAM:

KS, kulturskolerådet og Kunnskapsdepartementet arrangerer nasjonalt fagseminar i Nationaltheatret konferansesenter (KS-huset) i Oslo, tirsdag 10. desember kl. 09.30–12.00. Utgangspunktet er rapporten Kultur + skole = sant: Kunnskapsgrunnlag om den kommunale kulturskolen i Norge.

Denne rapporten brukes i arbeidet med stortingsmeldingen om barne- og ungdomskultur, der kulturskolen er et viktig tema. Fagseminaret vil med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget gi ytterligere innspill til arbeidet med meldingen. Det arrangeres fem regionale paralleller til seminaret i Oslo.

09:00	Fremmøte og registrering	
09:30	Kulturinnslag	Rebecca Nørsterud Isaksen (fiolin) og Dag Øyvind Larsen (piano), Larvik
09:35	Åpning av fagseminaret	Julie M. Remen, statssekretær, Kunnskapsdepartementet
09:38	Presentasjon av rapporten – med hovedvekt på forankring og kulturskolens rolle samt kompetanse i kulturskolen	Ola K. Berge, seniorforsker, Telemarksforskning
10:05	Spørsmål og kommentarer til presentasjonen. Sendes inn via Padlet	Regionale prosessledere
10:15	Kommentar fra utdanningssektoren	Sofia Cedervall og Ketil Thorgersen, Kulturskolelivet
10:35	Kommentar fra en kommunaldirektør	Arild Hammerhaug, direktør for oppvekst, (Nye) Lillestrøm
10:55	Avslutning av fagseminar	Ann Evy Duun/Torkel Øien
11:00	Pause	
11:10	Gruppearbeid ved bordene	Regionale prosessledere
11:45	Deling i plenum – ett bord fra hvert sted	Regionale prosessledere
12:00	Fellesmøtet avsluttes. Det jobbes regionalt med å levere innspill. Strømming slutter	Nils Sandal, styreleder Norsk kulturskoleråd
12:15	Gruppeledere og prosessleder ferdigstiller dokument med tilbakemeldinger. <i>(Trolig variasjon i organiseringen fra sted til sted)</i>	Regionale prosessledere
14:00	Innspill sendes inn via e-post til Anders Rønningen.	Regionale prosessledere

20.1.2020

Fagseminar

padlet

padlet.com/torkeli100/fagseminar

Fagseminar

Kunnskapsgrunnlaget: Kultur + skole = sant

TORHEL ØIEN 18. NOVEMBER 2019, 07:36

Brukere/ medvirkning

Behovet til brukere og ikke minst potensielle brukere bør være sentralt i både nasjonale mål og lokal kulturskole utvikling. Medvirkningskompetanse bør derfor være sentralt i kulturskolene.

KOMPETANSE: Ingen kan forventes å kunne alt, og lærerne har som regel fullt opp og EVU er ofte videreutvikling av eksisterende kompetanse. Kompetanse som IKKE er direkte kjernefaglig eller pedagogisk utvikling er vanskelig (men ikke umulig!) å få inn. Vi snakker om kulturellt entreprenørskap i fagplanene for både musikk, teater, skapende skriving, dans - men hva ER DET? Innovasjon er kanskje noe som det skal gis innblikk i på workshops og så skal helt andre folk undervise i det enn faglæreren.

Viktig med tydelige og avklarte samarbeidskontrakter med skolene, og at ikke kulturskolelærerne nærmest anses som vikarer. Assistenten og klasseforstander må følge opplegget, både fordi Ole Jakob klikker og stikker av og en annen unge knuser en fiolin om han ikke får viljen sin. Dette er virkeligheten - også - og når elevene ute i skolene ikke har VALGT å spille klarinett - til forskjell fra de som velger å gå i kulturskolen på drama må faktisk skolen sikre at de som får undervisning, og de som ikke makter det ivaretas av skolen. Vi fikk manifestert dette nå og det gjør samarbeidet enklere fordi man veit hva man har å forholde seg til - og det blir enda enklere å utvikle og evaluere. Kultur + skole = sant om man setter inn nok adressurer og følger opp og ikke lar lærerne gjøre jobben aleine.

Innovasjonsledelse fordrer innovasjonskompetanse

Tydlig og kompetent ledelse. Som tør å lede. Vi har i det norske systemet (også i vanlige skoler) et hyperdemokratisk system der autonomien ikke bare gjelder skolene, men også de enkelte ansatte. En leder må kunne si at "fra neste skoleår skal alle lærere ha en digital møteflate med sine elever". Og så (ergo) kjøre et enkelt kursopplegg (kanskje med best practice inhouse) - og så faktisk forvente at det gjennomføres.

<https://padlet.com/padlets/vfbtisxpuimn/exports/print.html>

1/4

20.1.2020

Det må være plass til både kunstnere og pedagoger.

Hevd og tradisjon; kulturskolelærere som er "vant til" å jobbe kun ettermiddag, hverdager, ikke på fredag osv og en stab som jobber på dagen - er da innovasjon og utvikling mulig? Ja det er det men man må møtes også

Korps

Heia, Lillestrøm!

Flott at dere ser fordelende av korps og at det blir tildelt midler. Kvalitet er viktig!

Bør det legges en nasjonalplan for å få integrert korps bedre inn i kulturskolen?

Spørsmål til rapporten; når folk sier "kulturskolen er for dyr" - veit de hva det faktiske prisnivået er eller er det slik at kultur /kunst i seg sjøl oppleves som highend (basert på operabilletter til 800 kr osv)? Veit de som spørres at det gis friplasser både direkte på endel skoler og via NAV + at endel kurs/tilbud er faktisk gratis? Jeg tror det er mye tradisjonell oppfatning av at kultur er et "overklasseanliggende", og rapporten sier jo ende om det at den er for reine negler og godt møblerte hjem

Kommunesammenslåing: mindre kommuner opplever halvering av kulturskoleelevene pga høyere kontingentsats i ny storkommune.

Enig, rapporten fremstiller dikotomiene som enten eller. Talent/fordypningsundervisning kan jo aldri bli "for alle" like lite som "alle" kommer på kretslaget i håndball

Fagseminar

Rolle - inkludering - kompetanse

Hva slags kompetanse trengs for at kulturskolen skal kunne forhindre utenforskap? Hvem skal gi dette? Her må både utdanningsinstitusjonene og kulturskolefeltet (+resten av kommunen) snakke sammen og utvikle kompetanse sammen..

Lillestrøm

Interessant at rektorene i Lillestrøm velger oppvekst/skole. Inntrykket "rundt om i landet" at det velges virksomhetstilknypning etter hvem man har best forhold til (skole eller kultur), uten at det er tilstrekkelig vurdert for/imot...

Her er det delte meninger

Grunnskolen og YouTube er Norges to største kulturskoler. Tilknytningen til grunnskole er eneste mulige måten å leve opp til målsettingen «Kulturskole for alle»

Computerkunst, e-sport, gaming, digitale kulturuttrykk den største undervisningsplattformen er Youtube og vi ser den veien i KRS. Rapporten tar ikke i tilstrekkelig grad opp en faktisk definisjon av dette - og det blir mye generelt om at "digitale uttrykk er kommet for å bli". Eksempel: Ungdoms bruk av nye medier og ny teknologi, bruk av apper og nettverksbaserte digitale verktøy krever kanskje at kunst-/musikkpedagoger må forholde seg til nye teknologiske trender for å holde seg oppdatert, interessant og attraktivt i ungdomskulturen." Det er ikke et "kanskje" - det er et must. Når vi snakker om etterutdanning så er dette helt essensielt - innovasjonstakten på dette området er tiår etter utviklingen.

Inkludering

Omfatter ofte elever med minoritetsbakgrunn. Hva med flere tilbud for elever med særslite behov? Jfr Bamfords kartlegging i 2011... Resultatene og utfordringene er fortsatt mange av de samme...

<https://padlet.com/padlets/vftisxpuimn/exports/print.html>

2/4

20.1.2020

Bør vi kvotere inn faktisk fremmedkulturelle lærere og elever?

Høyskole/universitet

Lage en PPU for kunstnere/lærere som er rettet mot kulturskolen med et særlig didaktisk blikk på gruppeundervisning og ene-undervisning, samt styrke det tverrfaglige samarbeidet!

Etterutdanning

Alt for få etterutdanningstilbud for kulturskolepedagoger i Kompetanse for kvalitet

Kompetanse

Departementet framhever kompetanse hos kulturskolelærere som essensielt. Det oppleves som et paradoks at kompetanse hos lærere i estetiske fag i grunnskolen ikke framheves som like essensielt... Kompetansekrav, som av mange aktører ble løfta fram som det viktigste i innspill til Strategiplanen, ble ikke innfridd.

Statsmidler

Vi ønsker utviklingsmidlene tilbake. Disse forsvant i dragsuget med kulturskoletimen

Ønsker å ta med et innspill fra workshop med en stor del av studentene 2. år faglærer musikk rytmisk på UiAgder, som nå skal i praksis hos oss på Knuden: DE skiller ikke på om arbeidsplassen er delt eller koblet mellom kulturskole/grunnskole: ønsket er å jobbe med å lære barn og unge å spille. De ser heller ikke poenget med skille klassisk/rytmisk i starten.

I møte med et inkluderingsperspektiv møter begrepet "kulturskole" motstand, da det gir en del feil assosiasjoner. Er det på tide å diskutere et navneskifte som kan virke mer inkluderende?

<https://padlet.com/padlets/vftisxpuimn/exports/print.html>

3/4

Fagseminar

Lesebrøk/ubunden tid

Etterlyser retningslinjer for lesebrøker på like stillinger på et nasjonalt nivå slik at det ikke varierer for kulturskole til kulturskole.

Hvordan gruppeundervisning vektes forhold til gruppeundervisning.

En lærer må ikke få overraskelser ved ansettelse i ny kulturskole fra tidligere arbeidssted.

Innvandrere nevnes generelt 10 plasser i rapporten, men deltagelsen av faktisk fremmedkulturelle er ikke belyst.

KS som talentarena krever bedre regionalt og nasjonalt samarbeid, alle kan ikke gjøre alt?

DKS inn!

Målgruppe

Hvor er de potensielle brukernes ønsker for kulturskolene? Bør kulturskolene i større grad utvikles i tråd med unges egne ønsker?

Økte midler

Stillingsprosentene må økes slik at kulturskolelærere ønsker å flytte ut i distriktene uansett hvilket kunstfag de underviser i. Økte midler for å skape kunst i alle kunstfagene og samarbeide på tvers av kunstfagene. Gjør det attraktivt for alle kunstfagene - musikk er overrepresentert i alle ledd. En kulturskole!

20.1.2020

Kulturskolene har selvsagt en nærhet til egen historie og kjernevirksomhet. Skolene må løfte blikket utover undervisningen om den skal være et lokalt kompetansesenter og bli mer synlig lokalt og regionalt. Hvor kommer pengene fra, hvem er egentlig eiere og brukere, hvilke (digitale) systemer benytter man og hva slags strukturer er man en del av, og hvor går prosessene? Undervisningen er det viktigste men man er så mye mer; den opplevelsen man får, tilhørighet, brukermedvirkning og kanalene man er synlige i og branding i ett og alt. Om man ikke tar med det perspektivet og er aktive der vil man bare gå i ring og banke på egne dører, OC, utviklingsrådgiver Knuden KRS

Spørsmål

Det blir nevnt mester lære eller gruppe undervisning i Kulturskolen. Er det ikke rom for begge? Burde det ikke stå mesterlære og gruppeundervisning?

Vi trenger både kunstnere OG pedagoger. Bredde og fordypning må gå parallelt.

Om politisk og statlig styring

Hvordan balanserer man en sterkere politisk og statlig styring av kulturskolen, samtidig som man ivaretar den enkelte kulturskole- og kommunes tradisjoner, behov og særegenhet? For sterk sentral styring gir utfordringer på lokalt plan. For svak sentral styring gir en veldig bred spagat å stå i.

Fagseminar

Oppdatert: styringssignal om hva kulturskolen skal være, fremfor hva kulturskolen skal inneholde er fornuftig.

Skal kulturskolen være et ressurscenter eller skal kulturskolen være en del av et ressurscenter?

Sammenheng?

Interessant at det på samme tid er "høye politiske forventninger" og "mangelfulle politiske planer"...

Planprosesser i kommunene

Ulik kunnskap og involvering hos rektorer og ledere om viktigheten av planer og -prosesser!

Kulturskolen som institusjon eller skole?

De estetiske fagene i grunnskolen bør styrkes slik at kulturskolen kan fokusere på sitt eget arbeid om å være en god kulturskole. Kulturskolen har en unik posisjon som brobygger i samfunnet på lokalt nivå, og har en dobbeltrolle som både fritidsområde for barn og unge og en sosiokulturell dannelsesplattform. Viktig at vi skiller grunnskolen fra kulturskolen, og styrker kunstfagene i begge leirer.

Registerdata

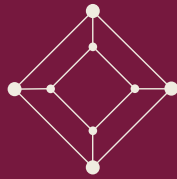
Volumdataene fra GSI (som også inngår i Kulturindeksen) er svake data med mange feilkilder Vi bør jobbe sammen for å få bedre kvalitet på kulturskoledataskildene.

Knallbra rapport, ærlig og tydelig!

※※※※※

Rapporten kan lastes ned
på kulturskoleradet.no :

kulturskoleradet.no/vi-tilbyr/publikasjoner